

GAZETA LWOWSKA

PRENUMERATA:

Miejscowa miesięcznie: bez dostawy do domu 4-80 —
z dostawą 5-30 — Zamiejscowa miesięcznie z przesyłką
pocztową 5-30 — Zagranicą 7-00 zł.
P. K. O. 141.690.

WYCHODZI CODZIENNIE O GODZINIE 3-ej PO-
POŁUDNIU Z WYJĄTKIEM DNI POŚWIĄTECZNYCH

CENA NUMERU 20 gr.

Biura Redakcji i Administracji: pl. Smolki 3. I. p.
Telefon Redakcji 21-18, Administracji 21-17.
Redaktor naczelny przyjmuje od godz. 11 do 12
Listy należy frankować. — Reklamacje otwarte wolne od opłaty

Walka o Harrimana.

Przed kilku miesiącami złożył amerykański koncern Harrimana podanie u władz polskich z prośbą o nadanie mu koncesji na zaopatrywanie pewnych terenów państwa polskiego w energię elektryczną. Szczegóły oferty Harrimanowskiej, (szczególnie stądja pertraktacji, prowadzonych z nim przez oficjalne czynniki, były przedmiotem kilkakrotnych rozważań na łamach naszego pisma; dziś tedy krótko tylko przypomniemy, że spółka Harrimana zobowiązuje się wybudować w Zagłębiu krakowskim lub dąbrowskim elektrownię ciepłą o sile 30.000 koni parowych oraz na Dunajcu elektrownię wodną o sile 40.000 koni parowych, którą później będzie można powiększyć do 90.000 koni parowych. Koszta budowy elektrowni przewidziano na 11 miljonów dolarów. W prowizorycznych warunkach umowy zastrzeżono, że jeżeli firma Harrimana w przeciągu pięciu lat od daty umowy, nie doprowadzi do gmin, które tego żądają sieci rozdzielczej, to gminy te mają prawo budowania własnych zakładów; obowiązek dostarczenia gminom prądu istnieje jednak tylko wówczas, gdy zapotrzebowanie roczne wyniesie najmniej 20.000 kilowatów.

Sprawa nadać się mającej Harrimanowi koncesji wywołała w opinii publicznej, w sferach gospodarczych a w ślad za tem i na łamach prasy polskiej prawdziwą burzę odmiennych poglądów na celowość dla Polski całej tej tranzakcji.

Przeciwnicy nie zawahali się głosić, że Harriman, to typ kapitalisty, szukającego wielkich zysków na terenach gospodarczo biednych, typ kapitalisty o wyraźnych skłonnościach awanturniczych, — przypominając, że Harriman był jednym z pierwszych amerykańskich, który zaprzagnął łowić złote rybki w mętnej wodzie sowieckiego systemu koncesyjnego. Podnoszono przy tej sposobności, że kiedy rząd sowiecki zamierzał wykonać kontrolę operacji, prowadzonych przez Harrimana, kiedy zaczął domagać się, aby prace inwestycyjne zostały dokonane w czasie i rozmiarach przez umowę koncesyjną ustalonych, Harriman porzucił nagle teren Rosji, pozostawiając tam niewykończone kopalnie i zawiedzione nadzieje na kredyty amerykańskie. Podnoszono dalej, że oddawanie w ręce prywatnego obcego kapitału na lat sześćdziesiąt monopolu wytwarzania i sprzedaży energii elektrycznej na wielkim, gospodarczo ważnym obszarze Polski jest sprzeczna z zasadami mądrej i przewidującej gospodarki społecznej. Poruszono wreszcie kwestję, czy koncesja Harrimana pozostaje w zgodzie z polskim interesem strategicznym.

Ale z drugiej strony odezwały się głosy wprost przeciwnie. Harrimana uważano za pioniera polsko-amerykańskiej współpracy gospodarczej, jako tego, który przekopie kanał dla dopływu wartką falą amerykańskiego złota dla Polski. Wyrażono radość, że elektrownie Harrimana, bez względu na to, że uzależnią w pewnej mierze kraj od obcych kapitalistów, ożywią

Millerand oświadczył się w senacie przeciwko ewakuacji Nadrenji.

Paryż, 26 lipca. (PAT.) W czasie debaty w Senacie nad ratyfikacją umów o długach, wygłosił b. prezydent republiki sen. Millerand wielką mowę, w której szczegółowo omówił stanowisko Francji w sprawie ewakuacji Nadrenji. Millerand wypowiedział się przeciwko ratyfikacji umów, oświadczając, że oznaczają one atak na prawa Francji. Następnie mówca wystąpił z naciskiem przeciwko ewakuacji Nadrenji przed r. 1935, oświadczając, iż 5 lat dzielących nas od tego terminu, ma bardzo wielkie znaczenie dla konsolidacji organizacji państw europejskich. Rząd francuski od września 1928 począwszy nie mógł już uchylić się od dyskusji na temat ewakuacji. Okupacja jest gwarancją nie tylko zobowiązań finansowych Niemiec, lecz również zobowiązań wojskowych, a równocześnie gwarancją bezpieczeństwa sojuszników Francji, gwarancją zabezpieczenia sojuszników przed ewentualnym atakiem niemieckim. Millerand podkreślił, że Lo-

carno ograniczyło się tylko do zabezpieczenia Nadrenji, nie poruszając bezpieczeństwa granic Polski. Z drugiej strony Niemcy usiłują już od dziesięciu lat uczynić wyłom w art. 231 Traktatu Wersalskiego, stwierdzającym winę Niemiec za wywołanie wojny. Niemcy czynią to tylko w tym celu, aby postanowienia terytorjalne Traktatu Wersalskiego usunąć. Niemcy oficjalnie ujawniły tendencję w kierunku przyłączenia Austrii do Niemiec, żądają nieustannie rewizji granic Polski i wogóle wszystkich granic na Wschodzie. Tego rodzaju kampania jest nie do zniesienia. Mimo wszystkich wysiłków, rząd niemiecki wie doskonale, że nie może osiągnąć tych celów środkami pokojowymi. Wyrzucenie się w tej sprawie wszelkich gwarancji, oznaczałoby — zdaniem Milleranda — nie tylko zdradę Francji, lecz również interesów przyjaciół Francji, zarazem zaś byłoby to przykładaniem ręki do wybuchu wojny.

Bezpośrednie rokowania chińsko-sowieckie.

Wiedeń, 25 lipca. (PAT.) Według doniesień dzienników z Berlina, oświadczył ambasador sowiecki w Berlinie Kresteński, że rząd sowiecki jest gotów rozpocząć bezpośrednie rokowania z rządem chińskim, odrzucając równocześnie wszelką akcję pośredniczącą ze strony sygnatarjuszy paktu Kelloga. Celem przeprowadzenia rokowań bezpośrednich, wysłał rząd sowiecki do Charbina swego pełnomocnika w osobie Serebriakowa.

Wiedeń, 25 lipca. (PAT.) United Press donosi z Charbina, że żołnierze sowieccy rozbili namioty przed miastami Mandzulą i Pograniczną. Według oświadczeń uchodźców wojen-

nych, miało przybyć do Mandzuli 6 sowieckich pociągów pancernych. Chińscy żołnierze zmusili wieśniaków okolicznych do wydania koni i wozów jak również kulisów do budowy okopów wojennych.

Berlin, 25 lipca. (PAT.) «Berliner Tageblatt» donosi z Moskwy, że ubiegłej nocy członkowie poselstwa chińskiego wyjechali z Moskwy w kierunku Helsingforsu. Na dworcu kolejowym zegnali wyjeżdżających przedstawicieli różnych ambasad i poselstw m. in. przedstawiciel ambasady niemieckiej. Ze strony rosyjskiej nie zjawiał się nikt.

wybitnie nasze życie gospodarcze. Powoływano się na to, że korzyści płynące dla kraju i ogólnego gospodarstwa społecznego z uzyskania dużych kapitałów zagranicznych czyto w formie kredytu długoterminowego, czy też w formie lokat inwestycyjnych, są tak wielkie, że z nadwyżką równoważą drobne niekorzyści. Akcentowano, że dla społeczeństwa i odbiorcy najważniejszym momentem w ocenie tej sprawy, jest kwestja taryfy za prąd. W tym zaś względzie obliczono, że maksymalne stawki według oferty Harrimana są prawie wszędzie niższe i to nie tylko od maksymalnych taryf, przewidzianych w innych uprawnieniach, lecz również od taryf faktycznie pobieranych przez istniejące elektrownie. Dowodzono, że przeciw wszystkim większym miastom posiadają już elektryfikację i Harriman musi się kontentować małymi miasteczkami i osiedlami. Cytowano wreszcie liczne przykłady, że amerykańska ekspansja elektryczna wkracza nie tylko do Polski ale do całej prawie Europy, wykazując niezwykłą ruchliwość w Niemczech, Anglii, Francji, Włoszech, Holandji i Belgji.

W sprawie oferty Harrimana wniesiono z licznych stron sprzeciwy od poszczególnych miast i gmin, prze-

ważnie z wyrażeniem obawy o los elektrowni już istniejących oraz o prawa do dalszej eksploatacji po wygaśnięciu obecnych uprawnień. Na skutek tych sprzeciwów odbyły się w Województwach warszawskim, krakowskim, lubelskim i lwowskim rozprawy w kwestji oferty Harrimana.

Przedstawiciele amerykańskiego koncernu podnosili na tych rozprawach, że prawa, które nabędzie Harriman w niczem nie naruszają uprawnień nabytych poprzednio. Wyjaśniali dalej, że przewijające się w licznych miejscach twierdzenia, jakoby Harriman przyszedł, aby zbierać śmieć z kilkudziesięciu powiatów w sześciu województwach, jest zupełnie niesłuszne, gdyż na terenach tych wszystkie największe i najbardziej korzystne ośrodki są już zajęte przez inne uprawnienia. Zbijali twierdzenia, jakoby nadanie prawa wyłączności było czemś nowym, specjalnie dla Harrimana wymyślonem, gdyż w rzeczywistości wszystkie koncesje, wydane dotychczas w Polsce posiadają zagwarantowaną wyłączność. Niesłuszne wreszcie są ataki na zbyt długi termin koncesji Harrimanowskiej, która przewiduje okres 60 lat albowiem w stosunku do elektrowni wodnych jest to termin

P. PREZYDENT RZPLITEJ NA POWODZIAN.

Warszawa, 26 lipca. (PAT.) Pan Prezydent Rzplitej pragnąc przyjść z pomocą ofiarom ostatniej powodzi w Województwie stanisławowskim, przyznał na doraźną pomoc dla uszkodzonych kwotę 500 dol., złożonych do jego dyspozycji przez Związek Polaków Amerykańskich «Synowie Polski».

POWRÓT MIN. ZALESKIEGO.

Warszawa, 26 lipca. (AW.) Min. Spraw Zagran. Zaleski wraca z urlopu dnia 29 b. m. Wiceminister Wysocki wyjeżdża na urlop w dniu dzisiejszym.

NOWE MONETY ZŁOTOWE.

Warszawa, 25 lipca. (PAT.) W najbliższych dniach wypuszczone zostaną w obieg srebrne monety 5-złotowe i niklowe 1-złotowe, bite na podstawie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 5 listopada 1927. Monety 5-złotowe bite są ze srebra 750-te próby. Waga jednej monety wynosi 18 gr. a średnica 33 mm. Monety 1-złotowe bite są z czystego niklu, waga jednej monety wynosi 7 gr. a średnica 25 mm.

WYPADEK POSŁA BADERA.

Berlin, 25 lipca. (PAT.) Biuro Wolffa donosi z Solnogradu: W pobliżu granicy zderzył się automobil posła polskiego we Wiedniu dr. Badera z automobilem ciężarowym. Posel Bader odniósł lekkie rany w kolano i ranę tłuczoną na czole. Automobil został uszkodzony.

ZAKOŃCZENIE ZJAZDU CHIRURGÓW.

Warszawa, 26 lipca. (AW.) Wczoraj zakończyły się obrady międzynarodowego zjazdu chirurgów. Przedpołudniem odbyło się posiedzenie plenarne, zaś wieczorem bankiet pożegnalny.

w Polsce praktykowany. Pozatem dłuższy termin amortyzacji spowodowany jest tem, że przedsiębiorstwo Harrimana ma objąć li tylko tereny, pozostałe poza wydanymi już uprzednio uprawnieniami na bardziej korzystne miejscowości, zatem obejmuje tereny zupełnie dziewicze, które drogą elektryfikacji mają być rozwinięte pod względem gospodarczym, na co potrzebny jest dłuższy okres czasu.

Tak się przedstawia stan rzeczy w tej sprawie niezwykle ważnej i aktualnej. Po tych mnogich dyskusjach publicznych, po tych kilku wojewódzkich rozprawach Rząd będzie miał w ręku dostateczny materiał, aby zająć ostateczne stanowisko w tych wszystkich kwestjach. Chociaż sam plan Harrimana jest niewątpliwie racjonalny, czynniki miarodajne będą musiały dokładnie zastanowić się, czy nie są konieczne daleko idące zastrzeżenia co do sposobu jego wykonania. Rzecz nie może być traktowana namiętnie; wymaga zimnej, trzeźwej, kupieckiej kalkulacji. Czynniki rządowe potrafią nią właśnie się kierować i ponad namiętnością dyskusyj wybrnąć z tego zagadnienia, jak to potrafiły uczynić w sprawach o wiele trudniejszych.

Niemiecka gra na dwie strony.

Zawarli Niemcy traktat przyjaźni z Rosją sowiecką, zawarli z nią koncesję handlową, a gdy przyszło do sowiecko-chińskiego konfliktu, uroczyście zadeklarowali swą neutralność.

Prosto tedy i jasno przedstawia się jedna, ta oficjalna, strona gry niemieckiej wobec Rosji.

Bardziej skomplikowana, skrytszemi idąca drogami, a jednak do jasno sprecyzowanego celu zmierzająca, jest jej strona druga; mało oficjalna, a właściwie wcale nieoficjalna, owszem tajona, maskowana; gra uprawiana wobec przeciwnika tejsamej Rosji, z którą związało się traktatami, — wobec Chin.

Poszedł z wielką na Chiny ekspansją Borodin i jego poplecznicy; poszli z rozgłosem i szumnym gestem; poszli i przegrali. W te same miejsca zwrócili się, korzystając z tej porażki „za przyjaźnionego państwa“, Niemcy. Nie przegrali a owszem poczęli zapuszczać coraz głębsze w Chiny korzenie, sadowiąc się tam mocno i na długo.

Już przed światową wojną penetracja niemiecka w Chinach sięgała bardzo głęboko. Przegrana wojna odebrała Niemcom ich wszystkie w Niebieskim Imperjum posiadane pozycje, pozabawiając ich przedewszystkiem prawa eksterytorjalności w Chinach. Konferencja pokojowa w Paryżu, z której wrócili niezadowoleni tak Chińczycy jak i Niemcy, stworzyła temsamem między nimi pewne nici sympatii. Bezpośrednio też po ukończeniu wojny rozpoczynają się uporczywe wysiłki Niemców, by swe przedwojenne wpływy w Chinach nie tylko zrestytuować ale owszem nadać im więcej barwy i znaczenia a co najważniejsze, sparaliżować niemi wpływy wszystkich innych państw a przedewszystkiem swego sojusznika, Rosji.

Penetracja Niemców w Chinach poczęła się toczyć wszelkimi życia dziedzinami. Liczne traktaty handlowe (zawarte w latach 1921, 1924 i 1928) miały zadzierzgnąć węzły gospodarcze. W dziedzinie importu wyrobów metalurgicznych, aparatów i przyborów elektrycznych, instrumentów medycznych, czynią Niemcy coraz większe postępy. Inżynierowie niemieccy opracowują plany przyszłych kolei chińskich i szukają złóż nafty oraz innych minerałów.

Umysłowość niemiecka znaczący swe wpływy w Chinach wtargnięciem licznych profesorów niemieckich na wyższe uczelnie; studenci i doktorzy niemieccy udają się w najdalsze zakątki olbrzymiego państwa; wszelkimi środkami i pozorami ściągają się na uniwersytety niemieckie z roku na rok większą ilość słuchaczy chińskich. Towarzystwo wciskają się Niemcy we wszystkie sfery chińskiego społeczeństwa, starając się zjednać wśród nich życzliwość, zaufanie i oddanie.

Ale choć owe węzły społeczne, gospodarcze i kulturalne mają same dla siebie doniosłe znaczenie, to jednak wszystkie one są tylko ramami, są tylko środkami do osiągnięcia celu innego, najistotniejszego, najważniejszego — militarnego opanowania Chin, stworzenia tam potężnej militarnej placówki dla rozbrojonych pozornie Niemiec.

Z wychodzących w Chinach francuskich czasopism „Journal de Shanghai” i „La Politique de Pékin” zaczerpnąć można niesłychanie ciekawych danych, wskazujących na to, że akcja, zapoczątkowana ongiś przez zmarłego w maju br. militarnego doradcę Czang-Kaj-Szeka, pułkownika niemieckiego i byłego adjutanta Ludendorffa, Maxa Bauera, postępuje naprzód wielkimi krokami.

Oto na służbie w różnych generałów chińskich znajduje się z pośród Niemców 42 oficerów sztabu generalnego, 67 oficerów wyższej rangi i 42 oficerów rangi niższej. Wszyscy oni są zgrupowani w „Organizacji Luden-

dorffa” i w „Związku byłych oficerów kolonialnych“. Znaczna ilość oficerów niemieckich założyła w północnych Chinach szereg domów handlowych, które zajmują się wyłącznie dostawą broni i amunicji. Niemieckie materiały wojenne i amunicja, które po wielkiej wojnie winny były uledeć zniszczeniu zostały bardzo zręcznie przetransportowane do Chin. Cały materiał wojenny potrzebny Chinom sprowadza się wogóle stale z Niemiec; gdy tylko powstaje kwestja zamówienia zagranicą umundurowania albo amunicji dla tego lub owego generała chińskiego, zwraca się on przedewszystkiem do

P. Prezydent zwiedza ośrodki przemysłowe w Małopolsce Zachodniej.

Żywiec, 25 lipca. (PAT.) P. Prezydent Rzpltej opuścił Kraków o godz. 10 rano, udając się na objazd ośrodków przemysłowych w powiecie krakowskim, a następnie zwiedził szereg miejscowości w powiatach oświęcimskim, wadowickim i żywieckim. Pod Płaszowem P. Prezydent wity entuzjastycznie, zwiedził fabrykę spółki akc. „Kabel“, poczem udał się do Skawiny, gdzie odbyło się poświęcenie Domu Spółdzielczego. Po przyjęciu hołdu ludności, Dostojny Gość udał się do szamotołni, największej tego rodzaju fabryki w Polsce, a na-

przedstawicielej organizacji niemieckich w Mukdenie, Pekinie albo Nankinie.

To są fakty stwierdzone ponad wszelką wątpliwość. A w ślad za tem świat winien bacniejszym okiem patrzeć od czasu do czasu na te wszystkie zabiegi, które Niemcy bez hałasu i emfazy stosują na terenach chińskich z doskonałym dla siebie wynikiem. Zdaje się, że jednak nie bez znaczenia były owe pocztówki, które przed niedawnym jeszcze czasem napotymano wśród żołnierzy Feng-Hiu-Sianga, z wizerunkiem dwu żołnierzy, niemieckiego i chińskiego, podtrzymujących wspólną siłami portret cesarza Wilhelma I z napisem w dwóch językach: „Przyjaźń wieczysta łączy dwa narody“.

A. L.

stepnie zwiedził fabrykę cykorji Francka, wity przez przedstawicieli fabryki oraz robotników, którzy zgotowali Głowie Państwa owacyjne przyjęcie.

Następnie P. Prezydent udał się w dalszą drogę przez Wadowice i Andrychów do Żywca, dokąd przybył o godz. 15.15. Powitanie P. Prezydenta w Żywcach miało niezwykle sedeczny charakter. Po powitaniach udał się Dostojny Gość do budynku gminnego, gdzie odbyło się śniadanie, wydane przez miejscowe czynniki samorządowe.

Dalszy ciąg procesu Ulitz.

Katowice, 26 lipca. W ciągu dalszej rozprawy przeciw Ulitzowi, przez słuchano szereg świadków, powołanych przez obronę i mających stwierdzić lojalność Ulitz wobec Państwa Polskiego, m. in. Krulla, naczelnego redaktora „Kattowitzer Zeitung“, Jankowskiego, b. posła na Sejm śląski i Panta, naczelnego redaktora „Ober-schlesischer Kurier“, który twierdzi, że Ulitz zawsze stał na gruncie prawa. Zeznawali jeszcze kierownicy poszczególnych grup prowincjonalnych Volksbundu w tym samym duchu.

Na sali zjawia się prof. Uniwersytetu w Lozannie, Bischof, zawezwany przez obronę i dopuszczony przez sąd, jako znawca pisma. Znawcę zaprzysiężono, poczem dano mu czas do przeprowadzenia ekspertyzy podpisu Ulitz.

Świadek kpt. Żychoń w dalszym ciągu rozprawy przedłożył korespondencję Volksbundu, dotyczącą stosunku tej organizacji oraz jej przewodniczącego do „Kattowitzer Zeitung“, stwierdzającą wpływ wywierany na to pismo. Oskarżony Ulitz w dłuższym

przemówieniu usiłował udowodnić, że wpływał na „Kattowitzer Zeitung“ w charakterze osobistym, a nie jako przewodniczący Volksbundu.

Rzeczoznawca pisma prof. Bischof stanął przed sądem o godz. 19.30, przedstawiając orzeczenie pisemne, przetłumaczone na język polski. W orzeczeniu swem prof. Bischof oświadczył, że ze względu na brak oryginału inkryminowanego zaświadczenia, nie może wypowiedzieć opinii ani za, ani przeciw autentyczności podpisu Ulitz. Porównanie podobny na fotografii z własnoręcznym podpisem Ulitz wykazało najzupełniejsze podobieństwo, oprócz jednego albo dwóch drobnych szczegółów tak pod względem liter, jak i ogólnego charakteru podpisu. Mimo to jednak stanowcza opinia co do autentyczności nie może być wydana.

Po ponownej przerwie sąd przystąpił do przesłuchania ekspertów wojskowych, przyczem wykluczył jawność. Dalszą rozprawę udrożono do jutra.

Udaremnienie przygotowań komunistycznych na dzień 1 sierpnia b. r.

Paryż, 25 lipca. (PAT.) Badanie dokumentów, wykrytych podczas rewizji w lokalach organizacji komunistycznych, wykazało, że organizacje te otrzymały znaczne subsydia z Moskwy. Według otrzymanych na 1 sierpnia instrukcji, komuniści usiłowali wywołać wojnę światową, z której wyłonić się miała ogólna wojna domowa.

Ateny, 25 lipca. (PAT.) Aresztowano tu kilku działaczy komunistycznych. Władze zabroniły urządzania wszelkich zebrań w dniu 1 sierpnia.

Berlin, 25 lipca. (PAT.) Policja podjęła wszelkie niezbędne zarządzenia w celu zapobieżenia ewentualnym rozruchom komunistycznym w dniu 1 sierpnia.

Z ostatniej chwili.

Może teraz przekona się Waldemaras jak ważnem jest uregulowanie stosunków z Polską. Prośba Waldemarasa do Rządu polskiego.

(Telefonem od naszego korespondenta.)

Warszawa, 26. lipca. Jak się dowiadujemy, premier litewski Waldemaras zwrócił się za pośrednictwem posła litewskiego do naszego Ministerstwa Spraw Zagr. z uprzejmą prośbą o udzielenie wizy na wjazd do Polski naj-

bliższej jego rodzinie, która pragnie spędzić jakiś czas w Wilnie u krewnych.

Ministerstwo Spraw Zagr. wizy udzieliło.

Rozstrzelanie 16-tu białogwardzistów rosyjskich.

Moskwa, 25 lipca. (PAT.) „Tass“ donosi z Chabarowska: Departament polityczny stwierdził, że od czerwca b. r. rosyjscy emigranci białogwardyjscy rozpoczęli intensywną działalność na daleko-wschodniej granicy sowieckiej, przy bezpośrednim poparciu władz chińskich. W nocy z 21 na 22 czerwca uzbrojona banda Nazarowa, zaatakowała posterunek graniczny w okręgu władystockim. Dnia 22 tegoż miesiąca inna uzbrojona banda przekroczyła granicę w okręgu Czyty. Inne jeszcze grupy białogwardzistów, silnie uzbrojone, zostały zatrzymane w chwili przekraczania granicy transbajkalskiej. Śledztwo wykazało, że banda ta przekroczyła granicę stosownie do instrukcji i przy pomocy władz chińskich i miała na celu zerwanie mostów kolejowych, wysadzanie w powietrze magazynów artyleryjskich oraz zorganizowanie band złożonych z przestępczych elementów białogwardyjskich, wreszcie dokonanie innych jeszcze aktów na szkodę Sowietów. Dnia 20 lipca b. r. szereg białogwardzistów rosyjskich przekraczających granicę, został w okręgu Amuru aresztowanych. Departament polityczny na posiedzeniu sądowym w dniu 23 b. m. skazał 16 osób z pośród aresztowanych białogwardzistów rosyjskich na śmierć przez rozstrzelanie. Wyrok został wykonany.

WYMIANA NOT MIĘDZY BUŁGARJĄ A JUGOSŁAWIĄ.

Wiedeń, 25 lipca. (PAT.) Według doniesień dzienników z Sofji, poseł jugosłowiański w Sofji Nesicz, wręczył sekretarzowi generalnemu ministerstwa spraw zagranicznych notę, w której Jugosławja domaga się od rządu bułgarskiego wyjaśnień, dotyczących amnestji b. premiera Radosławowa i b. komendanta armji bułgarskiej Sekowa. Odpowiedź premiera bułgarskiego Liapczewa na notę werbalną Jugosławji nie zadowolila rządu jugosłowiańskiego, z powodu czego doszło do ponownego wręczenia noty.

KATASTROFA LOTNICZA.

Warszawa, 26 lipca. (AW.) Wczoraj podczas ćwiczeń nocnych 1 pułku lotn. jeden z lotników, por.-pilot Józef Orłowski, przy lądowaniu zacerpił podwoziem o dach szopy z cementem na lotnisku. W jednej chwili samolot stanął w płomieniach. Pilot zdołał wyskoczyć z płonącego samolotu cały i nienaruszony i biegnąc, zdierał po drodze palące się części ubrania. Ogień z szopy przerzucił się na sąsiedni barak w którym spało 60 ludzi. Wezwana straż pożarna ugasiła ogień o godz. 11 w nocy. Żaden z robotników nie odniósł szwanku. Ofiarą pożaru padły barak, szopa i odzież robotników.

VENIZELOS ZWIEDZI P. W. K.

Warszawa, 26 lipca. (AW.) Premier grecki Venizelos, który przybędzie do Polski wczesną jesienią, zwiedzi również P. W. K. w Poznaniu.

SAMOLOTY SOWIECPIE NAD MANDZURJĄ.

Tokio, 26 lipca. (AW.) Nad miastem pogranicznym Mandzuli pojawiło się wczoraj 16 samolotów sowieckich, mocno ostrzeliwanych przez Chińczyków. W odpowiedzi, stojące nad granicą oddziały sowieckie, otworzyły siny ogień do okopanych naprzeciwko oddziałów chińskich.

Ostatnie wiadomości giełdowe.

Lwów, 26 lipca. Na giełdzie akcyjnej obroty skromne, tendencja niejednolita, usposobienie spokojne.

Na giełdzie zbożowej tendencja utrzymana, usposobienie spokojne.

Z Komisji dla usprawnienia administracji publicznej.

Od dłuższego czasu toczą się prace specjalnej Komisji dla usprawnienia administracji publicznej. Komisja podzielona była na kilka sekcji, z których szczególnie ciekawie przedstawiają się prace Sekcji systemu pracy.

Sekcja systemu pracy zajmowała się dotychczas głównie rozpatrywaniem sposobów urzędowania pod względem kancelaryjnym w poszczególnych resortach pracy państwowej i zbieraniem materiałów do reformy w tym kierunku. Na posiedzeniach referowany był stan rzeczy w różnych urzędach z uwzględnieniem odnośnych zamierzeń na przyszłość, poczem toczyły się dyskusje przeważnie o charakterze informacyjnym. W świetle tych prac potrzeba szwajcarskiej reformy systemu biurowego oraz konieczność zharmonizowania wysiłków w tym kierunku uwydatniły się w całej pełni.

Na ostatnim posiedzeniu omówiono szereg prac, nadesłanych Sekcji z różnych stron w ostatnich czasach. Ożywiającą dyskusję wywołała kwestja t. zw. dziesiętnego systemu klasyfikacji dokumentów, polegającego na oznaczeniu akt poszczególnych kategorii spraw pewnymi stałymi numerami. System ten, odznaczający się wielką elastycznością i nieograniczoną pojemnością, pochodzi z Ameryki.

W Sekcji zarysowały się dwa poglądy: jeden idący w kierunku zastosowania w organizacji biurowości polskich urzędów państwowych dziesiętnego systemu w jego postaci t. zw. brukselskiej, t. j. według haseł jednolitych dla wszystkich urzędów administracji państwowej, ewentualnie nawet międzynarodowych, drugi zaś pogląd, zmierzający do swobodnego zastosowania zasad ogólnych tego systemu do potrzeb poszczególnych resortów, względnie nawet poszczególnych urzędów w tych resortach, z odrębnymi systematami haseł. Ów drugi pogląd, oparty na przesłankach

praktycznych, jest w naszych warunkach bardziej realny. Należy zaznaczyć, że został on przyjęty w Niemczech, gdzie zreformowano biurowość ściśle pod kątem widzenia praktyczności. Przedmiotem wspomnianego posiedzenia Sekcji był także referat sekretarza Sekcji z pobytu w Berlinie, gdzie zapoznano się z nowoczesnym systemem biurowym niemieckim, jednym z najbardziej postępowych w Europie.

Wogóle w Sekcji kończy się okres badań, a nastaje okres pracy syntetycznej, mającej na celu nakreślenie projektu reformy systemu urzędowania, w szczególności projektu jednolitych przepisów biurowych. Prace przygotowawcze są na ukończeniu. Zebrano znaczną ilość dzieł fachowej literatury obcej, a dalsze zbieranie materiałów zagranicznych jest w toku. Staraniem przewodniczącego Sekcji, będąc tłumaczone najlepsze prace w angielskim języku. Bliskie realizacji jest wykorzystanie źródeł amerykańskich. Z ramienia Sekcji wyjechał pp. Czarnecki i Stosyk do Francji, Belgji i Holandji, celem zapoznania się ze stosowanymi w tych krajach systema-

mi pacy. Inni uczestnicy Sekcji zwiedzają urzędy administracji ogólnej w Polsce, w których znalazł zastosowanie t. zw. bezdziennikowy system biurowości. Jedno posiedzenie zostanie poświęcone temu systemowi, mającemu już za sobą doświadczenie paru lat.

W jesieni będzie opracowany projekt jednolitych przepisów biurowych dla urzędników administracji państwowej. Opracuje go wyznaczony przez przewodniczącego Sekcji referent, a poddadzą krytyce 2-3 koreferenci. Z chwilą przyjęcia projektu przez Sekcję, zostanie spełnione jedno z najważniejszych jej zadań, poczem będą realizowane dalsze zadania, dotyczące z jednej strony systemu pracy w urzędach w szerszym znaczeniu tego określenia, z drugiej zaś strony właściwego urządzenia i wyposażenia urzędów w środki techniczne.

Już dziś w toku prac Sekcji zaznaczają się tezy przewodnie przyszłych jednolitych przepisów biurowych. Będą to przepisy nowoczesne, zrywające z dotychczasowym systemem nadmiaru kontroli formalnej i upraszczające pracę kancelaryjną do niezbędnego minimum. Przepisy pójdą w kierunku zniesienia przewagi pojęcia liczby nad pojęciem sprawy i oparcia organizacji biurowości na podziale rzeczowym spraw, a zarazem akt.

WIZYTA MARYNARKI WŁOSKIEJ W GDYNI.

Warszawa, 26 lipca. (AW.) W ostatnich dniach lipca przyjeżdżają do Gdyni z wizytą do polskiej marynarki wojennej dwa statki włoskiej marynarki wojennej „Pisa” i „Ferruccio”. Na pokładzie znajdują się kadeci królewskiej akademii marynarki wojennej, którzy w dwu partjach, po 110 osób, przybędą z Gdyni do Poznania na P. W. K.

UCHWAŁA IZBY DEPUTOWANYCH.

Paryż, 26 lipca. (PAT.) Izba uchwaliła 421 głosami przeciw 172 poprawkę, stwierdzającą, iż sumy wpłacone przez Niemcy pójdą na rachunek Stanów Zjednoczonych i Anglii. Minister skarbu Cheron sprzeciwił się tej poprawce, nie stawiając jednak kwestji zaufania.

DEMONSTRACJE BEZROBOTNYCH W LONDYNIE.

Wiedeń, 25 lipca. (PAT.) Według doniesień dzienników z Londynu, delegaci bezrobotnych usiłowali uzyskać wczoraj audjencję u nowego ministra pracy. Minister jednak delegacji nie przyjął. Ze względu na to, że bezrobotni nie chcieli opuścić gmachu ministerstwa, interwenjowała policja, która pałkami gumowymi rozprężyła demonstrantów.

EKSPLOZJA W FABRYCE.

Greningue, 25 lipca. (PAT.) Eksplozja, która nastąpiła w tutejszej fabryce mąki kartoflanej, spowodowała pożar, który przeniósł się na sąsiednie budynki, 15 osób odniosła ciężkie rany. Obawiają się, iż wiele osób, o których brak wiadomości, zginęło w płomieniach.

POPIERAJCIE

L. O. P. P.

ROZSTRZYGNIECIE KONKURSU OGŁOSZONEGO

przez

Związek Artystów Plastyków

na projekty rzeźb dla Włosk. Sp. Akc. RIUNIONE ADRIATICA di SICURTA nastąpiło w dniu 19 lipca r. b. na posiedzeniu sądu w składzie:

pp. prof. Piusa Welońskiego, prof. Jana Szczepkowskiego, prof. Edwarda Wittiga, dyr. dra Wacława Fajansa, dyr. Leona Kopytowskiego, archit. Edwarda Ebera.

Tem samem odroczenie terminu konkursu zostaje odwołane.

Z spośród dziewięciu prac nadesłanych na termin, sąd wyróżnił 3, a mianowicie Nr. 3, 5 i 7 i postanowił ogólną sumę nagród, wynoszącą 6.500 zł. rozdzielić w równych częściach pomiędzy autorów wyróżnionych prac.

Autorem pracy Nr. 3 jest p. Zygmunt Otto

" " " 5 " " Józef Jasiński

" " " 7 " " Karol Tehorek.

CZESŁAW JANKOWSKI.

Potknięcie się „Roju“.

Książkę Brunona Jasińskiego, w przekładzie polskim, obróciłem w rękę, przeczytawszy ją nie bez żywego zajęcia, nie raz, nie dwa razy... Może razy dziesięć.

Biłem się z myślami.

Pisać o książce Jasińskiego, czy nie pisać? Podrywało mię pisać. Lecz — przywykły do poczytywania wszystkiego, co się pisze, nie za uprawianie jakiejś sztuki dla sztuki, jeno za czyn nie ustępujący każdemu innemu czynowi w służbie obywatelskiej, w działalności społecznej, w ziemskiej wędrówce życiowej, nie mogłem oprzeć się wrażeniu, że moje, specjalnie moje, pisanie o książce Jasińskiego może być tylko... pchnięciem szpadą w wodę.

Ktoś rzuciwszy tylko okiem na odcinek, podpisany moim nazwiskiem, wiedziałby zgóry, co tam stoi. Oczywiście, oczywiście! Nie może być przecie inaczej. Cz. J., patrząc, jak kozioł na wodę, na niepojęte dla niego «mocarne» bawelnienie się nowych czasów, wyrzucających niemal co godzinę z przepastnej gdzieś głębi istne fontanny niebywałow prądów i kierunków, taki znumifikowany zabytek przedwojenny jakże niemiłosiernie musi rąbać taką książkę jak Jasińskiego... Nic dziwnego — nic dziwnego... Wruszmy ramionami i przejdźmy mimo.

Nie! Za pozwoleniem.

O książce Jasińskiego nie ja, broń Boże, będę pisał. Szczęśliwe zrządzenie trafu dało mi do ręki numer «Wiadomości Literackich», wcale świeży, bo z 7-go lipca z wytycznym sprawozdaniem z książki Jasińskiego pió-

ra p. Leona Piwińskiego. Pismo — jak wiadomo — aż nadto »postępowe«. Autor w najzupełniej wystarczającej mierze wrażliwy na wszelki modernizm. Czego chcieć więcej?

Mam doprawdy prawo nie wahać się... Przytoczę tu, na tem miejscu, nie opuszczając jednego wyrazu to, co o książce Jasińskiego*) napisał w «Wiadomościach Literackich» p. Piwiński.

»Motywem konstrukcyjnym powieści Jasińskiego jest pomysł następujący.

Pierre, młody robotnik fabryczny w Paryżu, traci pracę i popada w ostateczną nędzę. Najważniejszą dla niego konsekwencją tej sytuacji jest utrata kochanki, która go porzuca i zaczyna się (zdaniem Pierre'a) puszczą z licznymi burzujami o tęgich karkach. Po długiej praktyce nędzarsza, Pierre otrzymuje pracę na stacji filtrów miejskich Paryża. Pierre już nie cierpi nędzy, ale pożąda zemsty nad kochankami Jeannette'y. Ponieważ nie może zetnąć się osobiście z żadnym z nich, a przypuszcza, że jest ich bardzo wielu, postanawia dosięgnąć ich wszystkich razem i napewno. W tym celu kradnie w Instytucie Bakterjologicznym dwie próbki z zarazkami dżumy i wlewa ich zawartość do »wielkiej pompy odsrodkowej« centralnych filtrów Paryża. W Paryżu wybucha dżuma. Żadne wysiłki nie mogą jej opanować. Rząd przenosi się do Lyonu, a Paryż otacza kordonem wojskowym, przez który nikt

*) Bruno Jasiński: „Pałę Paryż”. Powieść. Przekład z francuskiego. Str. 325. Warszawa. Nakład Towarzystwa Wydawniczego „Rój”, 1929.

nie wydestanie się z zarażonego miasta i przez który również nikt tam nie wejdzie. Paryż może dawać znać o sobie jedynie zapomocą stacji radiowej na wieży Eiffla.

W mieście tworzą się samodzielne, zwalczające się państewka. Powstaje monarchja burbońska i republika radziecka robotników paryskich; emigranci rosyjscy restaurują imperjum carskie i zaczynają mordować Żydów; Żydzi tworzą własne państwo, rządzone przez rabina; Chińczycy organizują się po swojemu; kolonja anglo-amerykańska zajmuje osobną dzielnicę. Wszystkie te nowotwory walczą ze sobą zjadale i okrutnie (tylko przedstawiciele republiki radzieckiej działają szlachetnie i bohatercko). Żydzi (bogaci) próbują przekupstwem i szwindłem wydestać się i umknąć do Ameryki, co im się narazie udaje, ale kończy się załobnie. Tymczasem dżuma robi swoje codziennie, i wreszcie nadchodzi chwila kiedy umiera ostatni mieszkaniec Paryża. Razem z nim kończy się panowanie zarazy.

Miasto jest puste i martwe. Ale niezupełnie. Pozostały więzienia, izolowane całkowicie, zaopatrywane wodą z innych źródeł. Zaraza tam nie dotarła, i więźniowie nawet nie byli powiadomieni o jej istnieniu; dowiadują się o losach Paryża dopiero po wyjściu za mury więzienne. Więźniów jest razem zgorą trzydzieści tysięcy (w tem tylko trzy tysiące kryminalistów — reszta komuniści). Tworzą natchmiast republikę radziecką, oczyszczają miasto z trupów, wynajdują wielkie zapasy żywności i postanawiają przy pomocy radja utrzymać świat w mniemaniu, że w Paryżu wciąż jeszcze panuje dżuma. W ten sposób trwają przez dwa lata, sieją zuboże na Placu Zgody i rozmnażają się żywiołowo. (Łatwo zapominająca wietrzniaczka - Francja pomalą

podgoziła się z utratą ulubionej stolicy).

Tymczasem Polska (oznaczona w powieści, niewiadomo dlaczego, trzema gwiazdkami) rozpoczęła wojnę z Rosją o wyzwolenie Ukrainy »z podjarzma bolszewickiego«. Francja ogłasza mobilizację, w Londynie tworzy się »rząd tymczasowy z poważnych mężów stanu emigracji rosyjskiej«. Rozpoczyna się walka burżuazyjnej Europy z »robotniczym Związkiem Republik Radzieckich«. Ale... »rząd niemiecki oświadczył, że w wybuchłym konflikcie zachowywać będzie jaknajściślej neutralność«, kolejarze nie przepuszczają transportów broni do Polski; republika radziecka Paryża ujawnia swoje istnienie, przez wszystkie stacje radiowe Europy nawołuje do rewolucji powszechnej: »Niech żyje Paryż, stolica Francuskiej Republiki Rad! Takie były (będą) skutki zemsty Pierre'a nad kochankami Jeannette'y.

Cały ten pomysł »zemsty« jest wogóle dziki, ale najsłabszą jego stroną, jest to, że autor czynowi Pierre'a stara się nadać interpretację klasową: że to niby niesprawiedliwy ustroj społeczny może (czy nawet musi) doprowadzić do takich czynów. Otóż nato, żeby wytruć wielomiljonowe miasto, za mało jest być skrzywdzonym proletariuszem; tego mógłby dokonać tylko ponadklasowy, urodzony, metafizyczny zbrodniarz. Tymczasem Jasiński traktuje Pierre'a do końca, jako biedną ofiarę, z wyrozumiałością i sympatją. W tem miejscu jest pierwsza przeszkoda, która wogóle nie pozwala na przyjęcie utworu Jasińskiego jako dzieła sztuki. Gdyby przyczyna wybuchu dżumy w Paryżu była inna, wtedy można byłoby się zastanawiać nad artystyczną wartością wizji wymierającej stolicy. Ale nawet zapomniawszy o przyczynie,

